

Varia

1. Esimene ametlikult makstud telereklaam oli eetris USAs New Yorgis 1. juulil 1941 enne pesapallimatši Brooklyn Dodgers ja Philadelphia Phillies vahel. Reklaami hind oli erinevatel andmetel nelja ja üheksa dollari vahel. **Mis toodet reklaamiti?**

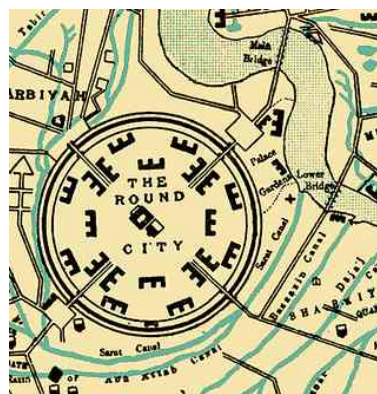
2. Milline on viimane ÜRO-sse võetud riik?

3. **Millisest sadamast** lähtus 17. sajandil Eesti esimene regulaarne laevaliin, mis toimetas Jakob De la Gardie ettevõtete toodangut Stockholmi turule ja pakkus liiklemisvõimalust ka inimestele? Õige maakond annab ühe punkti.

4. Ühe taime teaduslik nimetus pärineb eeposest „Ilias“, milles kirjeldatakse, kuidas Trooja sõja kangelane Achilles ravis selle taimega oma sõdurite haavu. Korvõieliste sugukonda kuuluvat taime on ammustest aegadest peetud pühaks taimeks. **Mis taim?**

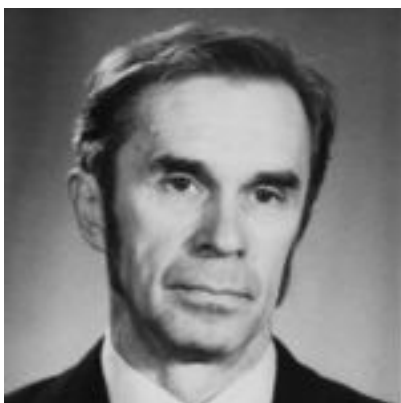
5. **Mis linn?**

Ajalugu

6. Ameerika Ühendriikide Salateenistus loodi 1865. Tänapäeval jaguneb salateenistuse töö kahte põhilisse gruppi: juurdlus ja kaitse. **Mis oli selle organisatsiooni loomisel tema ülesandeks?**

7. **Kes on see ajaloolane** (eluaastad 1928 – 1990)? Aastatel 1988 -1990 oli taasasutatud Õpetatud Eesti Seltsi esimees. Tema arheoloogist poeg Priit hukkus „Estonia“ katastroofis. Tuntud on ka tema teine poeg ja tütar.

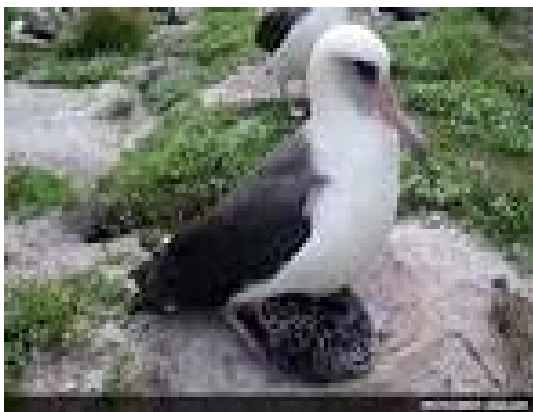
8. Egiptlased hindasid seda köögivilja lausa nii kõrgelt, et kuulutasid selle pühaks. Küsitavat vilja seostati jumalate Horose ja Sekeriga, kellele seda eriliste tseremooniatega ajal ohvrianniks pandi. Rooma ajaloolaste sõnul hoidsid egiptlased ka vande andmise ajal kätt selle peal. **Mis köögivilja?**

9. Selle mehe kohta ütles Napoleon järgmist: „Kui sind oleks kaks, laseksin ma ühel teisel üles puua.“ Napoleon nii armastas kui ka vihkas seda oma sõjaväe brutaalset kindralit, kes ignoreeris tihti talle antud käske, kuid oli üks mõjukamaid väejuhte. Pärast kuningavõimu taastamist emigreerus Ameerikasse, aga pöördus tagasi Prantsusmaale ja lahkus teenistusest 1825. Tema nime võib leida ka Pariisi triumfikaarelt. Peaaegu sama perekonnanime kannab paljude filmide kangelasi kehastav näitleja. **Kes?**

10. Okeanos ja Tethys olid titaanide Uranose ja Gaia lapsed ja omavahel abielus. Nende lapsed olid isikustatud jõed ja okeaniidid. Vanim tütar Styx kehastas Okeanosest allmaailma voolavat jõge ja aitas Zeusi tema võitlustes titaanidega. Selle eest kehtestas Zeus korra, et jumalad andsid oma tähtsaimad vanded Styxi juures. Valet vandunud jumal sai karistuse, mis kestis üheksa aastat. **Milles oli karistuse sisu?** Vastuseks piisab kahest sõnast.

Loodus

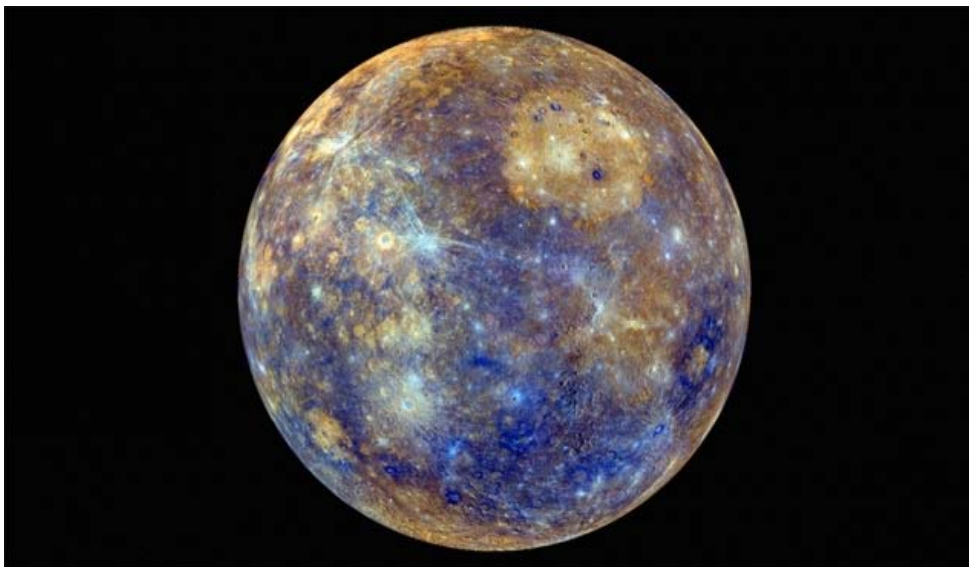
11. Küsime Eesti vee-elulistest kiskjatest suurimat. Kunagi väga laialt kogu põhjapoolkeral levinud liik on kaasajaks mitmelt poolt välja surnud liigse küttimise tõttu. Eestis on nende arvukus tõusnud poole sajandi jooksul paarisajalt paari tuhande isendini. **Kes on see öise eluviisiga loom**, kes armastab lumel „vastlasõitu“ teha – kui teekond läheb allamäge, heidab ta rinnuli ja tõukab end tagajalgadega edasi?
12. Kuldnokad asustati Euroopast New Yorki Central Park`i 1890. aastal. Eestvedajaks oli Eugen Schieffelin, kelle kinnisideeks oli Vanast maailmast Uude maailma tutvusteerida kõik linnuliigid, keda mainitakse ..... **Mis sobib** punktide asemele?

13. Maailma vanimaks puuks on peetud ohtelist mäندی vanusega üle viie tuhande aasta. Vanimaks loomaks on peetud hiidkilpkonna ja merikarpi. Küsime vanimat looduses elavat lindu, kes on elanud juba 65 aastaseks. Tal on olnud arvatavasti 40 poega ja ta on lennanud hinnanguliselt kolm miljonit miili. **Mis lind?**

14. Klassikalises inglise keeles on lepatriinu *ladybird*, mida on tõlgitud eesti keelde kui „linnupreili“. Ameerika inglise keeles on kasutusel aga teine nimi, mis tuleneb rohkem putuka välimusest ja mida küsimegi. *A coccinellid* vastuseks ei sobi, sest on lihtsalt prantsuse või ladina laen inglise keeles. Vastata võib nii eesti kui originaalkeeles.

15. Selle taevakeha üks nimedest on Stilbon. Möödunud aastal kukkus tema pinnale tehiskaaslane Messenger, mille kütus sai otsa, põhjustades väidetavalt 16 m läbimõduga kraatri tekke. Eelnevalt maale saadetud andmete põhjal võib juba öelda, et siin on rohkesti ligi sadu miljardeid tonne veejää. Lisaks palju väävlit, kloori,

naatriumi ja kaaliumi ning raskemaid elemente. Küsitav kihutab oma teel kiirusega 47,9 km/s ja tema pinnal kestab ööpäev sama kaua kui Maal 176 ööpäeva. **Mis taevakeha?**

Geograafia

16. **Mis provints?** Samanimelise poolsaarega alal on olnud tähtis roll taoismi, budismi ja konfutsianismi ajaloos. Asudes põhja-lõuna ja ida-lääne kaubandusteede ristumise piirkonnas on kujunenud tähtsaks majanduspiirkonnaks. Üks rahvarohkemaid Hiina provintse.

17. Väin ehk merekitsus on maailmamere erinevaid osi (ookeane, meresid, lahti) ühendav ja maismaad lahutav kitsas mereosa. Milline on maailma **pikim väin** (1760 km) ja milline on maailma **kõige laiem väin** (818 km)?

18. See 1928. a. arhitekt Ernst Gustav Kühnerti projekti järgi ehitatud kirik on ainulaadne selle poolest, et kiriku kell pole mahtunud väikesesse kellatorni ja ripub konsooliga kirikutorni välisküljel. Teiseks omapäraks on see, et kui sakraalehituslike kaanonite kohaselt peaks kirikute altarid asetsema idas, siis selles kirikus on altar läänes ja uks idas. Kirikus on 500 istekohta ja seal on hea akustika. **Kus asub see kirik?**

19. Marjorie Merriweather Post oli eluajal üks maailma rikkamaid naisi. Ta rajas pildil oleva Mar-a-Lago suvekodu, mis pärast tema surma pärandati riigile. Kuna riigile läks selle ülalpidamine väga kalliks, siis pandi see jälle müüki ja 1985 osteti see isiku poolt, keda me küsime. Ta on kolmandat korda abielus. Esimene naine tšehhi modell Ivana Zelníčkova on emaks kolmele tema lapsele ja teine naine Marla Maples on emaks ühele lapsele. 2005 abiellus ta sloveenitarist modelli Melania Knauss`iga, kellega tal on poeg. Tema enda vanavanemad on pärit Saksa- ja Šotimaalt. Mar-a-lago suvekodu asub omavalitsusüksuses, mille pindala on üle 170 000 km² ja kus elab üle 20,3 milj. elaniku. See omavalitsusüksus oli maailma tähelepanu keskpunktis 2000. a. lõpus. **Kes on see mees ja mis omavalitsusüksuses asub tema suvekodu?**

20. Ülehomme, 1. aprillil tähistab see linn korraga kahte juubelit. Arheoloogilised väljakaevamised näitavad asustust siin vähemalt VI sajandist eKr. See on Liivimaa vanim linn, mille üleandmise kohta Engelbert(us) de Tisenhusenile on säilinud kirjalikud allikad. Esperantokeelses Vikipeedias on see paik märgitud kurioosumina ühe teise kaugemal asuva piirkonna linnaks. **Missuguse kahe erineva nime all on see kunagine alev ja hilisem linn tuntud eestlastele?**

Teadus, tehnika

21. Mida mõõdetakse **pluviomeetriga**? Pildil on üks näidis paljudest erinevatest.

22. Eesti Teaduste Akadeemia ajaloos alates 1938. aastast ja arvestades ka ajavahemikku 1940 – 1991 on olnud akadeemikuteks kolm isade ja poegade paari: Teodor ja Endel Lippmaa, Jüri ja Mart Saarma ning Juhan ja Jaan Ross. On olemas väikese määrdusega ka neljas paar. Nimelt isa oli akadeemia korrespondentliige ja ei valitud täisliikmeks. **Kes?**

23. Teatavasti sõltub vedelike keemistemperatuur rõhust. Meie kõige tavalisem vedelik vesi keeb normaalarhul 100°C juures. **Mis temperatuuril** keeb vesi Džomolungma tipus? Abiks võibolla pöördumine mõne seksiõpiku poole.

24. See relv leiutati Esimese maailmasõja lõpuaastatel sõltumatult kolmes riigis: Itaalias, Saksamaal ja USAs. Mõned nimetused pikast nimekirjast – Suomi KP/-31, Beretta Model 1918, Erma EMP-35, KRIS Vector, Tokarev Model 1927 jpt. Inglisekeelne lühend on SMG. **Mis relv?**

25. Selle programmeerimiskeele töötas 1990-ndate alguses välja Guido van Rossum. Keel ise on ABC järglane, mis omakorda oli inspireeritud SETL-ist. Nimi on saanud briti sketši järgi, mis küll sarjana oli keele loomise ajaks ammu lõppenud. Tartu Ülikool on võtnud kursusega „Programmeerimisest maalähedaselt“ eesmärgiks tuua programmeerimise juurde võimalikult erinevat seltskonda just selle keele õpetamisega. **Mis programmeerimiskeel?**

Sport

26. Lõuna-Koreas toimunud viimasel universiaadil võitsid eestlased neli medalit. Kulla sai Tanel Laanmäe odaviskes ja pronksi pälvis vehkleja Nelli Paju. **Kes olid kaks hõbemedalivõitjat?**
27. Üllatusvõitja meeste 400 m jooksus 2015. aasta Pekingi MM-l on alles 23 aastane, kuid teda saab nimetada juba legendaarseks kergejõustiklaseks. Tema omalaadne saavutus on see , et esimesena ja seni ainsana maailmas on ta jooksnud 100 m alla 10 sekundi, 200 m alla 20 sekundi ja 400 m alla 44 sekundi. **Kes?** Õige riik annab ühe punkti.
28. Tänavu on norralannade ülekaal murdmaasuusatamises mäekõrgune. **Kes** oli aga esimene norralanna, kes võitis olümpiamängudel kuldmedali individuaaldistsil? Tema isal jäi individuaalne olümpiakuld saamata.
29. Selle viskerelva vanim näidis on leitud tänapäeva Poola aladelt. Valmistatud mammutiluust ja vanus 30 000 aastat. Nende relvade „kolleksioon“ oli kaasa pandud ka vaarao Tutanhomonile. Tänapäeval peetakse seda jahirelvana ekslikult ainult ühes piirkonnas kasutusel olevaks, kuigi seda kasutavad paljud loodusrahvad. Mänguasja ja ka (niši)sportivahendina on ta kasutusel üle maailma. **Mis relv?**
30. Laulja, laulukirjutaja, näitleja. Tema aktivasse kuulub muuhulgas üks Kuldne Gloobus (Parim näitlejate kooslus (ensemble cast) Robert Altmani film „Short Cuts“ 1993) ja kandideerimine Oscarile (Parim muusika, Francis Ford Coppola film „One from the Hart“ 1983). Viimasest ajast osatäitmised Terry Giliami filmis „Doktor Parnassuse imaginaarium“ ja Martin McDonagh'i „Seitse psühhopaati“. Kes?

Kultuur

31. **Kes** on pildil olev laps? Hetkel on 41-aastane.

32. Selle draamaseriaali looja on Julian Fellowes, lordide koja liige. Tegevus toimub kuningas George V ajal. Küsitav teleseriaal on võitnud terve rea auhindu ning 2011. aastal kanti Guinnessi rekordite raamatusse kui kriitikute poolt hinnatuim telesaade. On olnud ka meie teleekraanil. **Mis seriaal?**

33. **Keda on kujutatud ja kes on kunstnik?** Viimase järgi on nimetatud üks kosmoseaparaat.

34. Inglisekeelsetes multifilmides on tema ja ta venna nimeks Johnny ja Jimmy või Bunny Peter. Venekeelsetes aga peaaegu sama mis meilgi. Muudest episoodilistest tegelastest võiks mainida tiigrit, lõvi Leod, Johannat, Pukanutat jt. Oma osa tegelaskujude arengusse on meil andnud kunstnik Maigi Magnus ja kirjanik Kati Saara Murutar. Mis nime all tunnevad neid multfilme Eesti ja Lõuna-Eesti (Võrumaa) lapsed? Mõlemad õiged vastused annavad ainult 2 punkti.

35. Hiljuti meie seast lahkunud Eri Klasi dirigendi debüüdiks oli ühe muusikali dirigeerimine. **Mis muusikal (autor ja teose pealkiri)?**

Kultuur

36. Viimasel ajal on tekkinud suuri probleeme seoses dopingu tarvitamisega. Arvatavasti esimesena Eesti kirjaniku teoses on dopinguteemat puudutatud eelmise sajandi kaheksakümnendate aastate teise poole teoses. **Autor ja teos?**
37. 1929. aastal kutsus maadluskuulsus Georg Hackenschmidt vaimseks maadluseks välja ühe Nobeli preemia laureaadi. 1936. aastal „üldrahvalikuks aruteluks“ pakutud N. Liidu uue konstitutsiooni projekti eelnõule tegi see mees parandusettepanekuid. Need jäid siiski kasutamata. **Kes?**
38. Allpool on ajalehe Oma Mua portaali avalehe pilt. **Mis keeles?** Nagu näha on mälumäng siin populaarne.

KIRJUTUKSET **KILVAT** **KIRJUTAJAT** **ARHIIVU** **MIDÄ KONZU KUS** **ECCO**

Kirjuta
Työnä kirjutus

Tillua Oma Mua huogeheembal hinnall

LUGIJAN MIELII

Ryssä → [Karjalaisie huoleššuttau oman kielen ta kansan tulevaisuš](#)

Matti mörö → [Tupičan Diman Belarus MTZ-82 ihaškoittau tänä talven](#)

Jorma Kehnolainen → [Petroskoi enne Petroskoidu](#)

Natalja Sinitskaja → [Olis aigu ottavuo ruadoh](#)

Natalja Sinitskaja → [Olis aigu ottavuo ruadoh](#)

[DISKUTAKTE](#) [FACEBOOK](#)

Vebinuaru "Uvvet sanat SU kielis" omin silmin

#12(1302) | [Suomelas-ugrilazet](#) | [Natalja Iškina](#)

Vebinuaru "Uuzien sanoin luadimizen nygymuvvot da keinot suomelas-ugrilazis kielis. Niilöin otto kielikäyttöh" piettih 15. kevätkuudu.

39. Pildil olev tegelane on Simpsonites siiani esinenud neli korda. Tema tegevusala on näitlemine. Ühes episoodis mängis ta Lisat. Muuhulgas andis ta Lisale ülevaate maast, kuskohast ta pärit on. Episoodist küll ei selgu, mida täpselt ta rääkis. **Kust on pärit pildil olev tegelane?**

40. Küsitav ooper esietendus 9. detsembril 1905 ja šokeeris publikut nii sisu kui muusikaga. Piibliainelises ooperis näidati laval striptiisi. Hoolimata ooperi lavaletoomise raskustest oli esietendus rahvusvaheline triumf. **Autor ja teos?**

Poliitika, majandus

41. Eesti Riigikogus on lisaks fraktsioonidele ja komisjonidele toetusgrupid, mis ühendavad parlamendisaadikuid üle fraktsioonide. Näiteks on olemas turismi ja kohaliku toidu toetusrühm, logistika ja transiidi toetusgrupp jt. **Milline on meie parlamendi suurim ühendus**, kuhu kuulub 52 riigikogu liiget?
42. 1936. a. hakkas Eestis ilmuma raamatusari, mis sisaldab tuntud poliitikute, ühiskonnategelaste, ettevõtjate jt mälestusi, näiteks Tomáš Garrigue Masaryki, Mahatma Gandhi, Benito Mussolini, Werner von Siemensi ja Henry Fordi omi. 1940. a. kevadeks oli ilmunud sarjas 17 mälestusteraamatut. **Mis sari?**
43. Küsime Yahoo! presidenti ja tegevjuhti alates 2012. aastast. Enne seda oli ta pikka aega üks Google'i tippjuhte ja kõneisikuid. 2013. a. oli ta ajakirja Fortune andmetel Ameerika ärinaiste edetabelis 8. kohal ja ajakirja Time maailma 100 mõjukaima naise loendis. Abielus, poja ja kaksikute tütarlaste ema. **Kes?**

44. Hiinlane ütleb, et peaaegu kõik, mis on elav, on ka söödav. Lõuna-Hiina üks kuulsamaid toite on supp „draakon, tiiger ja fööniks“. Tiigrit esindab selles toidus tavaliselt kass. Küsime, **kes esindab draakonit** (lung/long) ja **kes fööniksit** (feng)?
45. Uus Lõuna Walesi kuberner Thomas Brisbane jättis Austraalia ajalukku märgatavaid jälgi. Ta asutas esimese observatooriumi ja põllumajanduslikku haridust andva kooli ja kehtestas 1824 pressivabaduse, mille tema järeltulija küll tühistas. Ta astus tõsiseid samme võitluses tormilise maadega hangeldamise vastu. Selleks piiras ta maksimaalselt maade tasuta jagamist ja kehtestas ühe aakri müügihinnaks 5 šillingit. Lisaks pidi maaomanik iga talle kuuluva 100 aakri kohta pidama ülal senise ühe asemel kuni viis.... **Mille või kelle eest pidi maaomanik hoolitsema?**

Varia

46. Kes on see **Eesti metsandustegelane** (1931)? Aastatel 1973 - 1993 oli Kaarepere Metsakatsejaama juhataja ja Kaiavere põldvutifarmi rajajaid. Teda võib pidada Elistvere loomapargi asutajaks aastast 1997, seal töötas ta juhatajana 2008. aastani. 1997-2008 oli ka Eesti Metsaseltsi president ja Mulkide Seltsi üks taasasutajaid. Sama perekonnanimega Eesti luuletaja on sündinud Palamuse apteegis 1948. aastal.

47. Mis aasta?

- sündisid Jules Verne ja Henrik Ibsen
- Colombia president Simón Bolívar kuulutas sõja Peruule
- USA presidendiks valiti Andrew Jackson
- Friedrich Wöhler sünteesis karbamiidi
- Anyos Jedlik konstrueeris maailma esimese elektrimootori

48. Tänavused Eesti meistrivõistlused mälumängus toimusid Sagadi mõisas, mis asub Lahemaa rahvusparki territooriumil. **Millised kolm mõisa** veel asuvad Lahemaal?

49. Mis nimi?

- seda nime kannavad nii Dnepri (365 km) kui ka Petšoori (353 km) lisajõed
- 1973. a. Nobeli preemia laureaadi Toni Morrisoni romaani pealkiri
- disainer Alison Tayloriga poolt asutatud rahvusvaheline firma, kliendid Euroopas, USA-s, Jaapanis ja Austraalias
- veinitehas ja viinamarjaistandus Indias
- Helene Tulve muusikateos

50. Pildil olev koer on saadud zwergspitzi (päril mõõdu) ja siberi laika (päril välimuse) ristamisel. Kuna tegemist on „koera disainimise“ viimaste aastate saavutusega, siis näiteks Eestis teda eraldi tõuna ei tunnustata. Vabandan kõigi teiste ees, aga tõugude inglise keelsete nimede teadmine on kõvasti abiks. **Mis on selle „koeratõu“ nimi?**

Vastused

1	Bulova kellad.	MK	26	Karl Kivistik 3000 m takistusjooksus ja Juhan Mettis judos.	MK
2	Lõuna-Sudaan.	MK	27	Wayde van Niekerk (LAV).	RH
3	Kõrgessaare sadam Hiiumaal.	MK	28	Bente Skari (Martinsen) 2002. a. 10 km klassikadistantsil.	MK
4	Harilik raudrohi (<i>Achillea millefolium</i>).	MK	29	Bumerang.	UK
5	Bagdad.	RH	30	Tom Waits.	UK
6	Võidelda valerahategijatega.	MK	31	Leonardo DiCaprio.	RH
7	Herbert Ligi.	MK	32	Downton Abbey.	MK, RH
8	Sibul.	RH	33	Dante Alighieri ja Giotto.	RH
9	Dominique-Joseph Rene Vandamme.	RH	34	Jänku-Juss, Jäno-Juss.	VT
10	Viibimine tardumuses	VT	35	Leonard Bernsteini „West Side Story“.	MK
11	Saarmas.	MK, RH	36	Enn Vetemaa „Tuul Olümposelt tuhka tõi“.	MK, RH
12	Shakespeare` teostes.	MK	37	George Bernard Shaw.	MK, RH
13	Laysan`i albatross.	RH	38	Livviko ehk aunuse keel (karjala keel, olonetsi – 1 p).	VT
14	Põrnikapreili ehk ladybug.	VT	39	Eestist (<i>Estonian dwarf</i>).	UK
15	Merkuur.	VT	40	Richard Strauss`i „Salome“.	MK
16	Shangdong (Shan-tung).	RH	41	Haapsalu raudtee toetusgrupp.	MK, RH
17	Mosambiigi väin ja Drake`i väin.	MK	42	„Marseljeesist“ „Internatsionaalini“.	MK
18	Kunda kirik.	MK, RH	43	Marissa Mayer.	RH
19	Donald Trump ja Florida osariik.	VT	44	Madu ja kana.	VT
20	Otepää, Nuustaku.	VT	45	Kurjategijad.	VT
21	Sademetete hulka.	MK	46	Kaupo Ilmet.	MK, RH
22	Agu Aarna (kuni 1937 August Treier) ja Olav Aarna.	RH	47	1828.	RH
23	69°C.	MK, RH	48	Kolga, Palmse ja Vihula mõisad.	MK
24	Püstolkuulipilduja (Submachine gun, Maschinenpistole).	RH	49	Sula.	MK, RH
25	Python.	UK	50	Pomsky (pomerian/husky) .	UK

RH – Rein Hiob, VT – Veiko Tonts, MK – Mart Kiisk, UK – Urmas Kukk
Mart Hiob